

Gerçekçi vizyoner liderlik

MEHMET GÜN

27.01.2026 - 08:00
YAYINLANMA

26.01.2026 - 11:22
GÜNCELLEME

Meşhur siyasetçilerin yetiştiği Paris Sciences Po Üniversitesi'nde konuk konuşmacı olarak yargı bağımsızlığı ve siyaset ilişkisini anlattığım derste, romantik devrimcileriyle bilinen Karayipler'den gelen, Atatürk'e ve modern Türkiye'nin milli kurtuluş savaşına aşina genç bir öğrencinin "Halkım işgal altında, nasıl kurtarabilirim" sorusuna, Atatürk'ten örnek olarak "Bu ancak halk istiyorsa, gerçekleri bilen, içerde ve dışarda olabilecekleri öngörebilen bir lider varsa mümkün olabilir, aksi takdirde felaket olur" diye cevap vermiştim. Son günlerdeki gelişmeler bu sözümü haklı çıkarmakta.

Son zamanlarda uluslararası alandaki, çoklarının anlamakta zorlandığı, baş döndürücü bulduğu gelişmeler, çoğu toplumların liderlerinin, gerçeklerden uzak bir hayal dünyasında yaşadıklarını gösteriyor. Gerçekleriyle yüzleşerek gereklerini yapmaya başlayıp başkalarını da gerçekleriyle yüzleştirmeye başlayanın, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve melûn bir suikast girişiminden tanrının lütfu ile kulağının bir parçasını kopartarak kurtulan Başkan Donald Trump olduğunu kabul etmemiz lazım. Göreve başlamasının hemen ardından, Savaş (eski Savunma) Bakanı Peter Hegseth'in, Münih Güvenlik Konferansı'ndaki "Uzakdoğu'da birebir rekabetle (peer competition) karşı karşıyayız, NATO'nun Avrupa ülkeleri, güvenliklerini karşılamamanın bedelini kendileri ödemeliler" çıkışı, bu Avrupa ülkelerini, ulusal güvenliklerinin ABD'ye bağımlı olduğu gerçeğine uyandırdı. Bugünlerde de bazıları Kanada Başbakanı Carney'in

“Orta güçteki ülkeler (ABD’ye karşı) birlikte hareket etmeliler” mealindeki sözlerini öne çıkarıyorlar. Avrupalılar’ın, ABD’nin gerçeklerle yüzleştirmesini değil, Trump’ın bu çıkışını şaşkırtıcı bulmalarına ve hayal kırıklığına uğramalarına şaşırmak gerek.

Dünya ticaretine ve ağır aksak kural bazlı dünya düzenine vereceği zarar bir yana, ABD’ye de uzun vadede faydadan çok zarar getirecek olsa da Trump’ın, ABD ile ticareti tarifeler yoluyla bir yaptırım aracı haline getirmesine şaşkırtıcılar, ABD’nin ne yapmasını bekliyorlardı acaba? Kendi bölgelerinde ve çevrelerinde bile istikrarı ve ticaret yollarının güvenliğini kendileri sağlayamayan ülkeler, bunu dünya çapında ABD’nin bedavaya mı sağlamasını bekliyorlar? ABD’nin sağladığı güvenlik şemsiyesinin gölgesinde palazlanan, ticaret sürdüren ve ABD ile ticaretin faydalarını toplayan ülkeler, kendilerine tarife veya sair yaptırımlar uygulanmasına neden itiraz ediyorlar? ABD’yi verdiği sözlere aykırı davranmakla, (olmayan) kural bazlı dünya düzenini bozmakla eleştirenler, uluslararası düzenin ve hukukun, ulusların sahip oldukları güçlerin dengesine göre şekillendiğini ve devamlı olarak değiştiğini, bugün için doğru olanın yarın doğru olmayabileceğini bilmiyorlar mı?

Uluslararası ilişkilerde sözler, ancak verildikleri şartlar aynen devam ettiği sürece geçerli olurlar. Uluslar arasında verilen sözü körü körüne tutmak değil gerçeklere en uygun kararı almak en doğru olandır. Diğer bir deyişle uluslar verdikleri sözlere göre değil, gerçekler neyin doğru olduğunu gösteriyorsa ona göre davranırlar. Uluslar arasında verilen sözler tutuluyorsa bu, taahhüt verilirken öngörülenlerin gerçekleşebilir olması nedeniyledir. Bunun için ise hangi ülke, ulus veya topluluk olursa olsun, gerçekleri ve gerçeklerin ileride olabileceği halleri öngörebilmek ve bunları gerçekleştirebilecek güce ve kararlılığa sahip olmak gerekir.

Uluslararası alanda da komşu komşunun külüne muhtaçtır ve komşunun uzattığı eli tutmak yanlış değildir. Ancak ister alelade bir kişi ister kredi alan bir şirket ister bir topluluk veya isterse bir ulus ya da ülke olsun, bu

komşu eli tutmak, kendi gerçeklerine uygun ise ve kendi hayallerini gerçekleştirme gücü kendisinde var ise tutulmalıdır. Bunu yaparken de hülyalarla değil gerçeklerle yola çıkmak, içinde bulunulan uluslararası konjonktürü iyi bilmek ve geleceği iyi okumak gerekir. Uluslararası ilişkilerde de başkasının ipiyle kuyuya inilmez. Başkasının ipiyle kuyuya inmek, sadece liderlere değil önderlik ettikleri toplumlara da facia getirir.

Dünya liderlerinin Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nı başlatırken ve sonrasında yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ne eşi benzeri görülmemiş bir hukuk ve uygarlık resepsiyonu yaptırırken sergilediği liderlikten örnek almaları gerekir. Atatürk, Birinci Dünya Savaşı sonrasında Mondros Mütarekesi'nin suistimal edilecek keyfi şartlar taşıdığını öğrendiği Adana'da ileri gelenlerle yaptığı görüşmelerde halkın bölünmeye ve işgale direneceğini görerek milli kurtuluş savaşı fikrini filizlendirmesi, savaş yorgunu İngiltere ve Fransa'nın iç politik çekişmelerini, Bolşevik Rusya'nın iç çalkantılarını iyi bilmesi sayesinde Milli Kurtuluş Savaşı'nı başlatıp başarıya erdirdi, Osmanlı'da 1683'te başlayan askeri yenilgiler tarihini de 238 yıl sonra kazandığı Sakarya Meydan Muharebesi ile tersine çevirdi.

Gerçeklerinden kopuk yaşayan, uluslararası ilişkilerin doğasını, bunlarda zamanla olacak değişimi öngöremeyen, fakat kendi toplumlarını peşlerinden sürükleyen, hülyalar içinde yaşayan liderler, lider değil hayalperesttirler. Bu hayalperest romantik liderler hem kendi toplumlarına hem de uluslararası topluma sadece hayal kırıklıkları, facialar ve acılar yaşatırlar!